

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XIX. De Charitate, prout prohibente scandalum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

netur ad finem, tenetur ad media non nimis difficilia. 3. Non teneris cum gravi infamia adire meretricem, vel cum periculo vitæ infideles, ut eos convertas, quamvis fortè aliàs in peccato sint morituri; *Ratio* est, quia tales, vel sunt tantum in gravi necessitate spirituali, in quâ cum tanto incommodo privatus succurre non tenetur, vel

saltem spes conversionis est omnino incerta, vel prudenter creduntur per alios fore convertendi; imò nec Pastor videtur obligatus cum infamia adire personam suspectam, hoc enim foret scandalosum, & Parochus redderetur suspectus, contemptibilis, & impotens apud alios fructificare.

C A S U S XIX.

De charitate, prout prohibente scandalum.

Taborius in examine Synodali interrogatur 1. *Quid sit scandalum, activum, passivum.* 2. *Directum, indirectum.* 3. *Quale sit peccatum.* 4. *An attrahat malitiam peccati ad quod inducit.* 5. *Quid de loquante verba turpia coram multitudine, vel pingente obscena.* 6. *Componente, exhibente, spectante turpes comedias.* 7. *An circumstantia sollicitationis in confessione exprimenda.* 8. *An parato ad majus malum liceat suadere minus.* 9. *Quid in materia justitiæ.* 10. *An liceat offerre occasionem peccandi, ut deprehensus emenderetur.* 11. *Vel tentare ad peccatum.* 12. *An liceat inebriare ad impediendum gravius delictum.* 13. *An inducere ad veniale.* Pro resol.

I. QUÆR. I. Quid & quotuplex sit scandalum?

R. 1. Scandalum aliud est activum, aliud passivum. *Activum* est dictum vel factum, actio, vel omissio minus recta præbens proximo occasionem peccati *D. Th. 2. 2. q. 43. a. 1.* Dicitur 1. *Actio vel omissio minus recta*: id est, quæ vel in se sit mala, vel saltem habeat speciem mali. Dicitur 2. *Præbens occasionem peccandi*, id est liberiùs vivendi, virtutem aut statum religiosum

contemnendi, de aliis temerè judicandi vel detrahendi &c. nam si des tantum occasionem admirandi, suspicandi de te malè, sed non temerè sentiendi, propterea præcisè non committis scandalum, quia hæc sine peccato fieri possunt. *Scandalum passivum* est ipsum peccatum proximi, quod si oriatur ex occasione ab alio subministratâ, dicitur *datum seu passivum*; si oriatur ex sola peccantis malitia, dicitur *acceptum*, & *Pharisaicum*, à Phariseis, qui ex optimis Christi actionibus fumebant occasionem peccandi eumque persequendi.

R. 2. Scandalum activum subdividitur in directum, & indirectum: *directum* est actio vel omissio, quâ quis ex proposito, jussu, suasu, sollicitatione vel exemplo intendit aliquem ducere in peccatum, idque vel formaliter intendendo ipsam ruinam spiritualem proximi, vel offensam Dei, quod propriè est dæmonum, & rarum in hominibus, nisi omnino pessimis, vel tantum materialiter intendendo ipsam actionem peccaminosam v. g. furtum, fornicationem ut sibi utilem vel delectabilem; *scandalum indirectum* est,

O 3 quando

quando quis alterius peccatum quidem non intendit, sed tamen sine iustâ causâ ponit actionem, ex qua prævidet alterius ruinam probabiliter secururam, ut si Clericus detineat personam populo suspectam, et si innocentem cum periculo detractionum; aut Religiosus loquatur verba indecentia, ex quibus prævidet Religiosos contemnendos, aut alios liberius victuros; aut si quis coram illis, quos novit furto addictos, narret alterius pecuniam esse negligenter custoditam; vel si quis coram marito zelotypo liberius jocetur cum ejus uxore non sine periculo suspicionum & gravium discordiarum.

3^a QUÆR. II. Quale peccatum sit scandalum & qualiter in confessione explicandum?

R. 1. Scandalum est peccatum ex genere suo mortale, non tantum contra charitatem, sed etiam contra omnia præcepta, quæ ratione ipsius transgreditur scandalizatus, idque respectu scandali directi concedunt omnes, v. g. inducis Religiosum ad fornicationem, non tantum peccas contra charitatem, sed & contra castitatem, & religionem, debesque non tantum in confessione explicare ipsam inductionem, sed etiam numerum, & speciem mortalium, ad quæ directè induxisti; ratio est, quia ista peccata sunt tibi voluntaria utpote à te intenta.

4^a R. 2. Probabilius etiam indirectè scandalizans contrahit omnem malitiam peccati, cujus occasionem dedit, ita ut in confessione debeat dicere: posui talem actionem, ex quâ prævidi tot, & tales personas talia peccata admissu-

ris. *Ar. or. Sanch. Dicast. Steph. t. 3.*

d. 3. n. 70. contra *Lugo, Tamb. & alios*: Ratio est, quia indirectè scandalizans non tantum permittit proximi peccatum, ut volunt adversarii sed ad illud positivè concurrat, sine iustâ causâ præbendo occasionem, ergo peccatum proximi est ipsi saltem interpretativè voluntarium; ergo omnem ejus speciem & numerum tenetur in confessione explicare.

Dices 1. Ab actione scandalosâ teneor tantum abstinere ex charitate, ergo per eam tantum pecco contra charitatem. 2. Si scandalizans contrahat omnem malitiam quæ est in peccato scandalizati, ergo si Religiosus laicum inducat ad fornicationem, peccabit contra castitatem, per consequens admittet sacrilegium. 3. Qui dicit alterius pecuniam esse malè custoditam, tenebitur ad restitutionem, si alius inde prævideatur eam furaturus. *R. Ad 1. N. Ass.* nam si per ebrietatem aliquem inducam ad blasphemiam, non tantum pecco contra charitatem, sed etiam contra temperantiam, & religionem. ergo ex motivo harum virtutum etiam teneor ab ejusmodi scandalo abstinere. *Ad 2. N. ult. C.* nam quamvis Religiosus laicum inducens ad fornicationem peccet contra castitatem, eò quod castitas non tantum prohibeat actus venereos in se, sed etiam eosdem causare in alio, non tamen peccat contra votum, quia non vovit castitatem in alio, sed in se tantum. *Ad 3. C. seq.* nam talis non purè permittit alterius furtum, ut male supponit *Lug.*, sed ad illud positivè concurrat, talis enim narratio movet furem ad furtum. Ex dictis

Deduces seqq. 1. Histrio vel alii qui

5

qui

qui verba turpia coram magna multitudine, vel coram pueris & puellis proferunt, peccant mortaliter, quia exponunt se periculo aliquos ex iis scandalizandi, hoc est ad cogitationes, oblectationes, vel motus turpes inducendi &c. 2. Non tantum ii qui pingunt imagines valde obscenas, vel eas retinent, mortaliter peccant ratione periculi turpis delectationis, sed etiam ordinariè ii, qui similes picturas fixè contemplantur, quia fere semper est periculum, ut vel tum, vel postea inde habeant turpes cogitationes, motus &c. *Nec obstat*, quod fortè tales cogitationes vel motus non sequantur; *Nam* sufficit quod sine causâ eorum se periculo exponant. 3. Propter eandem rationem etiam mortaliter peccant qui componunt vel exhibent comœdias obscenas; item qui eas spectant, nam & hi exponunt se periculo turpis complacentiæ vel motuum, & revera approbant, ac solvendo comœdis stipendiū fovent comœdiam mortaliter malam, & ii sint Clerici, insuper peccant peccato gravis scandali, quia dant laicis ansam comœdias liberiùs adeundi, undè patet quanta sit obligatio Principum ac Magistratuum ejusmodi comœdias prohibendi. 4. Qui alium jussu, consilio, vel exemplo suo induxit ad peccandum, debet in confessione exprimere, quod alium induxerit. *Nec obstat*, quod alius de se paratus fuerit; *Nam* licet tunc non causetur voluntas peccandi, causatur tamen actuale exercitium peccati. Si vir sollicitet fœminam ad turpia, secuto actu non est opus exprimere sollicitationem, quia cum viri plerumque præ-

mò petere, vel sollicitate soleant, id ex plerumque contingentibus prudenter præsumitur, quamdiu non exprimitur contrarium. *Lugo hic n. 142. Spor. t. 5. c. 1. n. 20.* Aliud est de fœmina sollicitante, aut si sollicitatio viri effectum non fuit consecuta, tunc enim juxta omnes explicanda erit. 5. Probabile est, & in praxi tutum, quod liceat parato ad majus malum suadere minus malum, si aliter majus impediri non possit. *Less. Lugo, Sanch. L. 2. d. 11. n. 15. Steph. s. 3. d. 3. n. 79. Dian. p. 5. t. 7. ref. 18.* Ratio est, quia non suadetur absolutè minus malum, sed ex supposito quod velit facere majus; seu propriè non suadetur malum (quod vellet non fieri) sed permutatio majoris mali in minus, quæ bona est, idque confirmatur exemplo *Lothi Gen. 19.* ubi ad avertendam sodomiam præsentavit filias suas stuprandas. Certò videtur esse licitum suadere minus malum contentum in majori, ut in homicidio continetur mutilatio, in adulterio fornicatio, furtum 10. aureorum in furto 20. Ratio est, quia tum propriè non suadetur aut intenditur minus malum, sed tantum, ut paratus & determinatus ad majus malum unam ejus partem omittat. *Econtra* si unum malum in altero non contineatur, ut si volenti occidere suadeam ebrietatem, major est difficultas, quia talis nullo modo est determinatus ad ebrietatem nequidem implicitè, ideoque suadens ebrietatem videtur ad illam determinatè movere; *nihilominus* valde probabile est, illud licere, quia propriè non suadeo aut intendo ebrietatem, quam vellem non fieri, sed omis-

sionem

9. fionem homicidii, seu commutationem homicidii in ebrietatem, ut patet consideranti: in materiâ tamen justitiæ probabilius non licet furi suadere, ut à Cajo furetur minus, ne aliàs furetur plus à Titio, aut ut vulneret Cajum aliàs occisurus Titium, quia Cajus æquè habet jus in suum corpus, quam Titius in suum, & æquè jus in suum minus, quam Titius in suum majus, ergo licitè suaderi non potest ut unius jus potius violetur quàm alterius; licebit tamen in genere, non determinando personam, in particulari proponere hanc veritatem, quod sit minus malum furari parùm, quàm multum, aut furari à divite, quàm à paupere. *Spor. n. 60. Ratio est*, quia habeo jus ad proponendam ejusmodi veritatem in genere, & si ipse inde moveatur ad furandum minus, vel ad furandum à divite potius quàm à paupere, id non fit ex mea propositione, sed ex aliquali ejus emendatione.

10. 6. Potest maritus (idem est de aliis) ex justâ causâ, eò quòd v. g. aliâ viâ emendari non possit, permittere adulterium uxoris, fornicationem filiae &c. ut deprehensæ corrigantur, est *communis*: imò mihi valde probabile & in praxi tutum videtur, quod liceat aliquo modo dare ansam vel occasionem peccandi, subministrando materiam de se indifferentem, ut si herus relinquat cistam apertam, ut famulum deprehendat in furto; è domo abeat, & inopine redeat, ut uxorem in adulterio deprehensam emendet. *Ratio est*, quia hæc videtur tantùm esse remota cooperatio ad alterius peccatum per actionem de se indifferentem, quod ex justâ

causâ licet; neque intenditur proximi peccatum, quod odio habetur, sed tantùm emendatio & correctio, casu quo peccare voluerit: idem videtur dicendum de custodibus gabellarum, sylvarum, hortorum, qui studiosè se abscondunt ut deprehendant, & ab ulteriori transgressione deterreant transgressores. *Nav. Sanch. Laym. hic n. 5.* Oppositum tamen est tutius & probabilius; quia etsi apertio cistæ, abitus mariti de se sint quid indifferentes, in his tamen circumstantiis sunt sollicitativa ad peccatum, & ut talia intenduntur, etsi ad bonum finem, non enim sunt facienda mala ut eveniant bona. 7. Multò minus licebit aliquem subornare, qui proximum tentet ad peccatum, v. g. uxorem ad adulterium; hoc enim erit duplex scandalum, unum respectu tentantis, quem inducit ad illicitam sollicitationem, & alterum respectu tentati, cui das occasionem consentiendi illicitæ sollicitationi. 8. Probabiliter licet alicui præbere vinû fortissimum, cujus virtutem ignorat, ut ex eo inebriatus abstineat ab homicidio, adulterio, vel simili delicto, quod commodiori viâ impediri non potest, secundùm dicta *casu 12. n. 9.* 9. Inducere aliquem ad peccandum venialiter, est tantùm veniale; nisi inductus per hoc fortè pateretur grave damnum in spiritualibus, ut contingere posset in homine valde sancto. *Ratio est*, quia quamvis peccatum veniale sit majus malum, quàm omnia mala temporalia, tamen in genere suo est aliquid leve, & facilè reparabile, sicut ergo aliquis non peccat mortaliter illud causando in se ipso, sic nec causando in aliis.

CASUS